
Ludmila Brožíková

Reminiscence pošetilé staré dámy

Motto: Romain Rolland - Amore-Pace: „Teprve teď ho poznávám... ano, je to Jan Kryštof. A jsem to také já sám; byl jsem jím po celých těch deset let, která uzavírala minulé století. Není to můj fyzický portrét, ale duchovní podoba je nesporná. Stačí jen uchopit pero a popsat obrazy, které přede mnou vyvstávají.“

Už několik dní jsem nepokojná, hlavou mi víří útržky vzpomínek, myšlenek, nápadů. Něco mne přímo obsedantně vyzývá k usednutí, otevření vrátek, vypuštění toho barevného roje do prostoru. Nemusím pátrat po původu, už se znám. Trochu odbočím. Za sebou nejjednodušší život, nečekaná zauzlení příběhů, neobyčejná setkání i naprosto nesmyslné, kruté vsuvky osudu do mé pozemské pouti mne naučily čas od času nakouknout i kousek za scénu, co se to odehrává za absurditu, když jsem si sem-tam přála diametrálně odlišné řešení. Ledasčemu se dokonce chtěla velkým obloukem vyhnout, něco jiného přivolat. Být paní svého osudu. Říká se strůjcem. Ach, ne - to jsou jen plané řeči, jež musí běhu světa znalý člověk už v zárodku zaplašit. Nebo zcela určitě ten, kdo o zákrutách života něco opravdově ví. Myslím, že mezi tuhle sortu lidí patřím, na ledasčem nestravitelném jsem se dost pocvičila. Už nikam nespěchám, vytvořila jsem si svůj mikrosvět, mohu přemýšlet, filozofovat, vracet se k pár krásným setkáním, poslouchat hudbu, věnovat se květinám, sledovat nebeské ptactvo v korunách stromů pod okny, i při nedůstojném důchodu si myslet své - jsem už téměř naprosto svobodný tvor. Převážnou část událostí už mohu nechat nepovšimnutě obeplouvat ten můj obranný hrad, s povzdechem neporozumění sledovat okolní myši kotce, kde jde jen o nasycení žaludku, uspokojení pudů, zabezpečení těch čapkovsky trefně popsaných kuliček, představujících získaný majeteček, posty, privilegia. Tu nebetyčnou lhostejnost k druhým lidem - a koneckonců i k sobě samým. Tanečky kolem něčeho, co si nikdy nikdo s sebou nevezme na svou poslední cestu. Nepodařilo se to ani egyptským faraonům a dalším vládcům, ledacoš jim do hrobky naskládali, občas s nimi zazdili i jejich živou manželku, ale to ostatní tu

museli nechat dalším generacím, vědě, historii, turistům. Tyhle myšlenky mne postupně naučily být vnímavější k jevům mezi nebem a zemí, i lépe vidět lidem kolem sebe jak pod skvěle šité drahé obleky, tak i pod kostrbatě doma pletené neforemné svetry. Pod tím ledacoš napovídajícím rouchem je vždycky nějaký člověk. Naučila jsem se vnímat jejich myšlení, pozorovat chování, domýšlet, jak se zachovají, až se bude lámat chleba. Někdo je těch krutých hostin, kdy jde o všechno, ušetřen, ale to ještě vždycky neznamena výhru. Nemá ho co posilovat, formovat, přetvářet. Nepozná sám sebe. Jeho blízcí nejsou nuceni udělat jednou za čas všeodhalující striptýz, ba ani on sám ho nemusí podstoupit.

2/ Jak se v životě připozdívá, přichází zákonitě chvíle mnoha korigování bláhových představ, člověk se musí s pár fakty smířit, na pár věcí s nutným, sebezáchovným nadhledem zapomenout a přivolávat do vzpomínek ty světlejší okamžiky. Jen tak se připraví na to, že cesta může kdykoliv nečekaně skončit. Marná sláva, přírodní zákony nezměníme.

Postupně se ve mně objevil zvláštní stav myšlení, kdy něco silně tuším. Nebo si to usilovně přeji, přivolávám. S člověkem těch představ na dálku hovořím, lákám ho, aby přišel blíž, pokusil se chápat i mne, poznat tu duši, co tolik celý život toužila po skutečné lásce. Nejen po ní, snad stejně silně po vzájemném porozumění, pochopení, spolehlivém přátelství. Čeho se člověku nedostane, nepřestává po tom prahnout, ubíhající léta na té touze nic nezmění, nezmenší. Neodvanou ji ani nejkřutější životní propletence. U mne se ty nenaplněné sny o lásce i přátelství naopak prohloubily, čím méně času mám, tím silněji si jejich existenci přeji. Někde jsem napsala, že s někým se člověk potká a přejdou kolem sebe, nic nepocítí, nic se ani v jednom z nich nepohne. A s jiným člověkem ve stejné situaci zajiskří, pohnou se nebesa, rozhostí se v něm pocit světélkujícího očekávání, touhy po vzájemném postupném poznávání, fantazie se rozběhne výbušně jako atlet ze startovní čáry. Se stejně rozbušeným srdcem, zrychleným krevním oběhem, připraveností vydat ze sebe vše, co si taková situace žádá. Bez ohledu na věk, nevnímám ho. V tom čase člověk kolem sebe nevidí, neslyší. Začnou v něm tikat záhadné biologické hodiny. Rozeznějí se všechny zvony, ignorují kalendář, stárne jen tělesná schránka. A taky ne u všech lidí stejně. Kdysi mi jeden můj známý napsal, že ho okouzluje moje schopnost „slyšet to, co jiní neslyší - bosou nohou myšku chodit po plyši.“ Měl pravdu. Objevuje se vždy, když potkám blízkou duši. Nic o ní nevím, neznám ji, ale vysílá nějaké, přístroji nezaznamatelné vlnění, je příjemná, nutí mne domýšlet, jaká by byla, kdyby i ona pocítila tu blízkost, jaká projela při setkání mnou.

Pak mne osloví příběh a já mám pocit, že nejde o nic nového, že jsem to už někdy, někde, kdysi s někým prožila, četla, že znám průběh. Zadoufám, že se naplní kousek mého snu. Třeba aspoň tolik touženého vzájemného porozumění. Dost jsem toho, především v těžkých dobách svého života přečetla, namlouvám si, že jde o záchvěvy vzpomínek na ty cizí děje. Poznávám se v jiných osobách, jsou mi blízké, jakoby pokrevní, taková shoda myšlenek, názorů, rozhodnutí, prožitků!!! Zažívám něco podobného (aniž bych se vůbec kdy odvážila s ním srovnávat), co Romain Rolland při psaní svého Jana Kryštofa. Stejnou touhu poznat lepší svět, setřást ze sebe balast různých setkání, jež byla naplněna malostí, lhostejností, bezohledností, cítím stejné očekávání, že i já budu moci o někom s dobrým svědomím říci, jako on o jiné krásné lidské postavě - „dobrý člověk ještě žije.“ Tohle poslední se mi několikrát splnilo. Potkala jsem pár skutečně dobrých lidí. Pomohli, ač jsem je nežádala, vycítili mé vnitřní volání o pomoc. Zasáhli v tom namnoze neosobním moderním světě jako starodávné pohádkové sudičky ve chvílích, kdy byly pro mne situace neřešitelné. Tedy pro mne samotnou v tom dusícím soukolí zloby. Něco o tom taky dobře vím, protože se občas hlásí staré jizvy na

duši, stále častěji se následkům těch zlých zážitků poddává mé, tolikrát zkoušené srdce. Něčeho bylo prostě příliš a já všechno, bohužel, prožívám naplno.

Nedovedu být jiná v soukromí a potřebně názorově ohebná v práci. Nevysvětlitelnou silou přitahuji neřády a tím i maléry. Když vím, že mám pravdu, jsem nečekaně tvrdohlavá. Musím se tím pádem zákonitě vymáchat v každé kaluži. V takové kombinaci je pochopitelně málo manévrovacího prostoru. Neměla jsem dost často moc na výběr, jen svou čest a - na ženu až nepředstavitelnou - zabezčenost. Pokoušela se občas o náhradní řešení, ale byl to skok z louže pod okap. Či spíš obráceně, z okapu do pořádné louže. Jako bych nevěděla, že v takzvané lepší společnosti bývá méně místa pro fair-play. Ověřila jsem si to na vlastní kůži - a zaplatila vysoké školné. Nejvyšší ve svém životě. Ještě že nejsem účetní, ta rozvaha má dáti-dal by nebyla pro řadu lidí moc optimistická. Bylo to kličkování mezi možným a nepřijatelným, přišla jsem o řadu ideálů, víru v lidi, ale v těch těsných tunelech msty a nevybíravých podpásovek jsem potkala i pár charakterově vynikajících osobností. Dokonce přišlo i pár prchavých okamžiků, kdy jsem téměř věřila, že sahám po naplnění svých představ. Když sleduji svůj celoživotní film, mám často pocit, že jedu v jakési japonské vlakové superstřele, za okénky se bleskurychle mění obrazy krajiny, měst, hor i moří, pouští i pralesů a jen ve vteřinových záblescích zahlédnu pár rychle naskicovaných výjevů z toho, mnou tolik touženého, ráje. Jako důkaz, že existuje, ale z vlaku, v němž sedím, na něj nikdy nedosáhnou. Člověk nemůže sedět ve dvou vlacích současně. Tvůrce mého osudu kdysi z nachystaného scénáře jednoznačně vyškrtl příležitost nastoupení do bezkonfliktního couráku, možnost prožít poklidný běžný život uprostřed spokojené rodiny. Díky neschopnosti převlékat kabáty podle potřeby jsem ani nemohla potkávat nevyhrocené vztahy. Nemohla - po všech těch bouřích a pohromách - doufat aspoň v poklidnou pouť spokojeným stářím. Nezažila jsem pocity, že aspoň chvíli nestojím aspoň jednou nohou mimo poslušnou, unifikovanou řadu. Co jsem měla prožít, nebylo snadné. Přesto nelituji. Šlo dokonce několikrát nejen o holé živobytí, neřadí se neštití ničeho, šlo skutečně o život - a přesto nereptám. Byly to zkoušky mé výdrže, síly, odvahy. Párkrát se mi stalo, že ve chvílích neúnosnosti situací jsem pocítila naprostou beznaděj. Několikrát se mi zachtělo se vším praštit, kapitulovat, vzdát to bezbřehé trápení. Zařadit se do indiferentního, opatrného houfu. Nevyčínat. O nic si už nekoledovat. Dokonce se do maximálněvyhrocené beznadějně situace vloudily i daleko horší myšlenky! Naštěstí se z hlubin zkoušené duše vždycky v poslední chvíli vynořilo historické a neporaženecké „toho Bohdá nebude...“ Nezdobí mne královská koruna, ale nárok na hrdost mám stejnou, jako autor výroku. Dnes mne už nikdo rohlíkem jen tak neopije.

Na kolika případech ze svého života bych mohla dokázat, že vždycky je něco za něco. Jsem samostatná, emancipovaná, zodpovědná, moderní žena. Už všechny ty přídomy беру jako samozřejmost. Srostly se mnou, už bych se žádného z nich nedokázala dobrovolně zřít. Jenže na druhé straně ostře vymezily moje možnosti potkat partnera na odpovídající úrovni. Nemyslím majetek, postavení, protože i to člověka formuje, někam téměř nekompromisně řadí. Jen málo lidí zůstane charakterově nedotčeno dostatkem peněz. Myslím na intelektuální úroveň, ideály, způsob myšlení, nestádnost, nekonformnost, citovost, schopnost nenechat se vláčet davem, nepřijímat jeho nepřijatelná pravidla. Mám tu pár knížek, k nimž se opakovaně během života vracím, konfrontuji, kam jsem případně názorově poodešla, v čem se změnila, co už neuznávám. Jednou z těch, co přitakávají předchozím řádkům, je v záhlaví citovaná bibelotská maličkost. Můj milovaný Romain Rolland mne svými řádky doprovázel během životních úskalí bezpočtu a vždycky jsem si s ním rozuměla. Prožil nádherné přátelství s o mnoho, mnoho let starší dámou, znalkyní literatury i hudby, přítelkyní Mazziniho, Gercena, Turgeněva, Louise Blanca, Gabriela Monoda a řadou dalších. Moudrá, sečtělá a noblesní

zchudlá Malwida von Meysenbug byla potomkem francouzských hugenetů, musela pro své postoje opustit vlast, nemohla být jiná. Rolland stál na prahu své mladé kariéry, Malwida měla prakticky život za sebou. Přesto se ty dvě duše setkaly, nedbaje na počouchlá šuškáni na společenských dýcháncích. Jen chudí duchem nemohou nemyslet při setkání muže a ženy na nic jiného, než na to tisíciletými zprofanované lůžko. Řeknu přímo postel, protože je výstižnější. Měla jsem za život několik přátelství, ve kterých šlo o kouzelné výměny názorů, nálad, poslech hudby, neskutečně obohacující rozhovory. Oba jsme cítili nepopsatelnou blízkost a přesto nepřekročili - moudře - tu imaginární hranici mezi kouzlem okamžiku a nemilosrdným ránem s výčitkami, že se stalo něco, co do takových setkání nepatří. Co by je deklasovalo, udělalo z nich bulvár, tuctovou avantýru. Nemohu zapomenout na noční debaty, v nichž se nádherně prolínaly myšlenky i fluidum mužství a ženství, jež dá pronášeným myšlenkám fosforeskující atmosféru. Chvilce, v nichž se setkává racionální mužský způsob myšlení s tím nepopsatelně, tolikrát napadaným ženským iracionálním. Tou mnoha mužům téměř nepochopitelnou nelogičností. Něžou a citovostí. Ženstvím. Na tahle setkání vzpomínám nejraději. Není na nich ani po letech třeba nic vynechávat, umazávat, zapírat. Byly to výlety mimo každodennost, tělesnost tam neměla vyhraněný plácek. Prostě do témat nepatřila, tak tam nebyla. Jako naschvál je představitelkou mého znamení Venuše. Symbolizuje plodnost, lásku, smysl pro krásu, umění, snahu po porozumění. To, že tolik pořád toužím po skutečné lásce, vypovídá, že nejsem ani v náznaku prudérní, úzkoprsá, bez milostné fantazie. Dokonce za ženským biologickým horizontem. Ani omylem. Ale nemohu - z nouze ctnost - účinkovat v moderní, vtipné a mnohotvárné „konverzačce“ s někým, kdo hraje v ukvapené zkratce, nemá smysl pro situaci, plete si postel s lůžkem, rychlou lacinou příležitostí s překrásně vzniklou náladou pro jemné nuance jemného, postupného přibližování mezi oběma protagonisty. Vytváří disharmonie. Pořád musím vnímat i jinou, než jen fyzickou blízkost, byť by ona byla i sebenaléhavější. Podkladem takového vztahu by měla být vzájemná úcta, obapolné porozumění, důvěra, být si i na dálku blízcí. Musím se na partnera spolehnout, totéž nabízím jemu. Základem skutečně musím mít pevné přátelství, názorový soulad. A to, co se nedá popsat, co dva jedince k sobě neodolatelně přibližuje, co nemohu směnit za náhražku. Bohužel, potkávala jsem častěji požívačné, vychytralé, nezodpovědné muže, připravené změnit štaci ve chvíli, kdy někde jinde už ve vzduchu cítili škádlivější hřebelcování, ploty bez vrátek, výběh na jinou louku vždy, kdy zatoužili po chvilkové změně. Byl takovým jak můj otec, tak můj muž, zanechali na mně svůj odér a ti další už šli neomylně po čichu. Tahle kategorie nedisponuje ochrannou náručí, zodpovědností, chce jen mít co nejvíc laciných dobyvačných zářezů na své poutnické holi. Nahrazují si tím svou citovou nestálost. A hledají košatý strom, pod nímž se při své lehkovážné cestě bez konce na chvíli bezstarostně ukryjí.

3/ Probrat se poctivě všemi prožitky potřebuje čas a především dobrou vůli. Poctivost k sobě samému. A něco rozumného s tím, co z toho vzejde, nakonec udělat.

Znovu si vezmu na pomoc toho moudrého muže, Romaina Rollanda. V jednom z dopisů své starší přítelkyni napsal slova, na nichž nemusím změnit ani písmenko. „Jak vřele souhlasím s Vašimi slovy o přátelství. Pokud mne se týče, pociťuji nesmírnou potřebu něčeho stálého, pevného a nepomíjivého. V nepřetržitém toku života se snažím najít pod sypkým pískem alespoň kousek pevné skály. Mezi obrazy, které míjejí, v davu na ulici, v salónech stále hledám ty oči, v nichž bych našel duši, která nemíjí. Netoužím po tom, abych uchvacoval. Chci být pouze dobrým a věrným přítelem, jímž by si mí přátelé mohli být jisti. Ale želbohu člověk je už takový, že si většinou více cení toho, co mu může být každým okamžikem odňato, než toho, čím si může být jist.“

Já vím, mužů formátu R.R. je pramálo. Už téměř nikam, kde by se mohli vyskytovat, nechodím, nemohu je tedy už snad ani potkat. Přesto si myslím, že se to ještě jednou stane. Nechávám bez odezvy pokusy starých pánů na sídlišti, venčení mého Montyho jim k seznamovacím větám nahrává, ale v naprosté většině z nich cítím už jen usedlost, neschopnost něco na svém životě změnit, o Šrámkově stříbrném větru už dávno nevědí, mají zaběhané denní rituály, v popředí starost o plný talíř, starostlivé opečování své tělesné schránky, o milostných prožitcích už nepřemýšlí ani náhodou, nosí po kapsách umoloušané papírky se seznamem zlevněných výprodejů, obíhají hypermarkety, všechno už mají za sebou, jak že to říkal už legendární major Terazky? „Čo bolo, bolo...“ Před vším, co by ještě mohlo nečekaně a nádherně přijít, zavřeli dveře. Cítím z nich zatuchlinu neměnnosti, myšlenkové i fyzické ztuhlosti, absenci jakéhokoliv vzruchu. Jsou duševně nezměnitelně staří. Vyhýbám se jim zdaleka, mají pro mne nepřijatelnou auru.

Asi jsem přečetla mnoho životopisných románů, v nichž se takové vztahy, po jakých toužím, realizovaly. Můj oblíbený Hemingway kdesi napsal něco, co přesně vystihuje to, co hledám. „Ve čtvrtek přišli soudce a Louis Fletcher na večeři. Byla to dobrá večeře, protože kuchařka se snažila vytáhnout, a také hovor byl dobrý, o politice, neurózách a medicíně i válce, protože se tu sešli tři lidé, kteří měli umění konverzace v malíčku, tři lidé, kteří vždycky zacházeli dobře nejen se sebou, ale i bližními, lidé, kteří byli spravedliví a poctiví, nikdy nepodváděli ani se nevyhýbali zodpovědnosti. A především jen zřídkakdy se dopouštěli hlavní chyby Američanů, sebeklamu. A tak patřili k té nepatrné menšině lidí, kterým je dopřáno poznávat a oceňovat vnitřní stránku věci a skvosty ducha.“ Chci zažít jiskření, jaké v takových vztazích na dálku vzniká v hovoru ženy s mužem, jsou-li si duševně, názorově blízcí, mají-li o čem spolu hovořit. Milenecké hovory jsou jistě vzrušující, ale téma je přesně vymezené jen tou smyslnou atmosférou. Hovory přátel nabízejí téměř bezmeznou možnost, účastníky přibližují v mnoha ohledech, nenastolují jen příjemná témata, řeší i starosti, problémy, obavy, beznadějí. Po životě, který mám za sebou, plně preferuji tuhle kategorii. Láska může být i přelétavá a já se už zklamání bojím. Navíc, skutečné přátelství nebolí. Láska ano.

Hlavou se mi mihla vzpomínka, jak jsem kdysi, ještě vdaná, jela do Prahy na představení Drahého lháře – bylo to líčení citového života G.B. Shawa, který, ač řádně ženat, měl mnohaletý milostný vztah se známou herečkou. Nevím, zda slůvko milostný vystihuje jejich situaci. Byli si blízcí nejen jako muž a žena, ale byli si i otevřenými přáteli, známý duchaplný provokatér a skeptik našel rezonující duši, která ve vyřčených slovech nacházela i to, co tvořilo podtón jeho výroků. Jejich korespondence byla jiskřivá, občas ironická, neobvyklá - a krásná. Vztah mezi nimi zůstal ve společensky únosné rovině, byl natolik výjimečný, že ani svou silnou intimností nepohoršoval. A jejich vtipné, jiskřivé dopisy se dochovaly jako důkaz neobvyklého vztahu dvou osobností. Tam, v přítomném hledišti jsem si tehdy naplno uvědomila, že hledám něco téměř nedostupného v současném světě, v názorech na obecně pojímanou morálku. V té uniformitě myšlení, uctívání přežitých rituálů, hodnot, priorit. V tísnivém období před rozvodem jsem věděla, že svatební zvony u mne už nikdy. Příliš jsem se spálila. Takže přátelství, řekněme výstižněji mnohostranný vztah s člověkem vyhraněných názorů na prožívání života, nekonvenční. S člověkem, který překonal společenské zaběhanosti a dokáže být sám sebou. Jsou ještě takoví? Jsou, vím to, přesvědčuje mne o tom literatura, filmová díla, historie i několik vlastních pozdějších životních příběhů. Jak se však ukrájuje čas, tuším, že mé představy zůstanou zřejmě jen snem.

Ač Váha, jsem vlastně Blíženec, který neúnavně hledá tu svou druhou půlku. Nenaučila jsem se žít s náhražkami, byť jsem o to ve vypjatých okamžicích pokusila, už to tak zůstane.

Než lacinou náhražku, lidovou moudrostí stěsnaného vrabce v hrsti, raději toho holuba na vysoké střeše. Znam ženy, jež žijí v pro mne nepředstavitelných manželstvích, ale v okamžiku vyhrocení říkají „Rozvádět se nebudu, muž víc než slušně vydělává, můžu si koupit co chci, pobřečím si, ale nikomu pole nevyklidím. Sňatek s ním mne zařadil do určité společenské třídy, a tu nemíním za žádnou cenu opustit. Už to nějak musím vydržet. Pár dnů spolu nemluvíme, ale kolik máte Vy zlatých prstenů, náramků, řetízků, broží či kožichů, zahraničních cest, jako důkazů usmíření? Kdy Vám kdo daroval nějakou cennost? Říkáte často, že sice nemáte šperky, ale jste svobodná, že je vždycky něco za něco. Když to zploštím na tyhle dárky, nebejt těch našich domácích řežeb a kraválů, neměla bych asi taky pomalu nic. Vaše ideály jsou krásná věc, ale nejsou pro každodenní život.“ Něco podobného mi kdysi řekla moje mnohaletá přítelkyně „Děvče zlatý, je to těžký, ale rozvádět se? Ani náhodou. Když vidím, jak musíš obrátit každou korunu, než ji vydáš, mám závažný argument pro takové řešení. Odstěhuju se od něj, ale dobrovolně třít bídu nebudu. Nepřijdu jednou o vdovský důchod.“ Stejným tónem se nesla poznámka mé někdejší podřízené, když jsem položila otázku, jak ji mohou uspokojovat jepičí vztahy, ukončované při rozchodu nějakým tím zlatým „odškodněním.“ Řekla, že není každý den posvícení, někdy vztah sama ukončí rychleji, než plánovala, ale nesedí - jako já tenkrát - doma sama u černobílé televize. Naservírovala mi to bez okolků „Jste hodně sečtělá, tak dobře víte, že milenci z Avignonu zůstávají vždycky chudí. Je to Vaše volba.“

5/ No, zabředla jsem do toho opravdu pěkně. Komplikuji si život. Jiní si najdou únikové cesty, chovají se podle přísloví, „aby se vlk nažral a koza zůstala živá.“ Nějak životem šikovně proklíčují. Já vymýšlím - podle nich - nesplnitelné extravagance.

Jsem opravdu tak strašně mimo realitu? Když se kolem sebe rozhlédnu, asi ano... Ovšem když srovnám svůj život po rozvodu, do čeho všeho jsem se mohla pustit, co se všechno naučila, jak se vrátila k někdejšímu myšlení, ideálům, představám, čeho všeho dosáhla, chápu, že by s víc penězi byl život snesitelnější, ale já prostě ty náhražky a sebeznásilňování - musí-li už nezbytně být - špatně snáším. Básník Karel Šiktanc určil Váhám hledat lidi s křídly. Ano, takové celý život hledám, s takovými si rozumím. Ne slabošské utíkače od strohé skutečnosti, hledám lidi, co v neobyčejný okamžik dokáží neobyčejně zareagovat. Neobyčejně tu chvíli prožít. Takové, co umí s druhým blízkým člověkem souznět. Nevyměnila bych jediný takový vztah za desítky běžných, nikdy bych se ho pro nějakou triviálnost dobrovolně nevzdala. Vrabec v hrsti opravdu není můj „šálek čaje.“ Přesto proti tomu nic nedělám! A když přelétnu své dnešní zamyšlení, opakují se v něm nápadně často slova blízkost, blízký člověk. Jde mi tedy především o vnitřní soulad, spoleh jeden na druhého, vzájemnou úctu, ruku a duši kdykoliv připravenou k vzájemné pomoci. Svět je na pokraji přelidnění, lidé div do sebe na každém kroku nevrázejí, a přesto k sobě mají mnozí strašně daleko. Jsou vnitřně sami na přeplněných ulicích, sami v bytě, kde s nimi žijí jejich nejbližší. Sledují na plazmových obrazovkách příběhy čisté lidské lásky, ale když program skončí, nemají se o tu svou citovou vyprahlost s kým podělit, o nové hledání pokusit.

Řada lidí kolem mne mi připadá jako chodící mrakodrapy. Ve svých zdech a nespočetných podlažích mají všechny možné technické vymoženosti, zimní zahrady, klimatizaci, dostatek všeho, po čem zatouží, ale při setkání na stejné trase se tomu druhému technickému zázraku zdaleka vyhnou. Mají v tom svém monstře vše, co jejich - hodnotově v podstatě jednoduchý - životní styl vyžaduje. Nepotřebují zatřást svými vnitřními citovými vesmíry, potkat někoho, kdo by narušil jejich pohodlný, zaběhaný styl života, vnesl do něj pohyb. Někteří čas od času po něčem podobném, co zhlédli v neskutečném románovém ztvárnění své mnohakanalové

televize, prudce zatouží (Madisonské mosty, Vzkaz v láhvi, Romeo a Julie na konci listopadu, Pán přílivů, Frida, řada dalších silných příběhů), ale netuší, že ve skutečném životě nestačí založit do přístroje disketu, kazetu či pásek a čekat, že se nějaký famózní režisér přetrhne ve snaze jim tu nádhernou lásku naservírovat jako vyvrcholení opulentní večeře. Něco jako zakončení neobvyklého dne nocí plnou nepoznané vášně nebo něžného sblížení. Už neznají chvíle tichého, poctivého vyprávění o svých pocitech, tužbách, starostech, někomu blízkému. Odmítají něco neznámého budovat, chtějí hotovou věc bez čekání. Řada lidí hledá jen atraktivního partnera, vzhledově, majetkově, společensky, netuší, že se tím zřekli skutečného štěstí. Mnozí z nás umí neuvěřitelně silně pracovat na své kariéře, ale nikdy nepochopí, jak málo je často zapotřebí k budování hlubokého, silného lidského vztahu. Jak relativně málo si žádá skutečná láska nebo opravdové přátelství.

Mám pár dobrých přátel, sblízuje nás korespondence, ale blízkého člověka v tom smyslu, jak popisuji výše, nemám. Někoho, komu bych mohla bez výhrad věřit, lidsky i žensky milovat. Naplnit s ním tu celoživotní touhu. Na vině je pravděpodobně to moje tvrdohlavé odmítání náhražek. Ale vylíčit prvopočátky těch mých nezměnitelných postojů by si žádalo příliš mnoho času. Byl by to pro mnohé dlouhý a nepochopitelný příběh, v němž největší roli hraje historie našeho manželství i svazek mých rodičů. Pak taky proto, že mne přitahují inteligentní, moudří muži, kterých si mohu vážit, zatímco se mi snaží přiblížit ti, kteří nejsou schopni pro povrchnost myšlení otevřeného vztahu. Neslučitelná mesaliance, jež nemá naději na přežití. Obě kategorie myslí jinak, nemají styčný bod. Závěr? Tužby a sny odnáší řeka života, osamělí staří páni jsou ve velké většině takoví, jak jsem popsala. Ti, co dávno pevně a na celý život zakotvili, mají ženu, děti, zázemí, mnoho práce, zájmů. A věk, v němž se neopouští starostlivá žena, úspěšné děti a roztomilá, nadějná vnoučata. A mně je tolik, že to - ještě pořád, ač se mi hodně připozdilo a na nápravu nezbyvá moc času - chápou. Salta mortale se svými životy dělají především nezkušené mladé blázínkové v představách, že to, co právě prožívají je jedinečné, neopakovatelné, především věčné. Jednají jako Romeo s Julií – buď nekonečná, bezbřehá láska, nebo smrt. Nic mezi tím. Pak se třeba jejich prožitek dostane do rukou pragmatického kantora - Života a ten nemilosrdně doplní chybějící interpunkce, opraví hrubky, zpřehází slovosledy. Nastolí „pořádek.“ Žádná fantazie, odkáže na tvrdou realitu zaběhaných pravidel a zpacifikuje eventuelní další touhy po nějakých útěcích ze spořádaného stáda. Pořádek musí být, tvrdí realisté. Pošetilé staré dámy se jen pousmějí, život si musí každý vyzkoušet...

a neztratit přitom glanc!